

- (1) *Joan. XVI, v. 12, 13.* — (2) *Ib. XIV, v. 26.* — (3) *Matth. XVIII, v. 17.*
 (4) *Luc. X, v. 16.* — (5) *Hebr. XIII, v. 17.* — (6) *I. Cor. XIV, v. 40.*
 (7) De utroque genere juris sacri, determinato lege divina vel humana, accurate disserit S. Thomas 1, 2, q. 108, art. 1 et 2.

§. CCCXXXIV. In obeundo divino cultu, in conventibus sacris, in perceptione Sacramentorum, precationibus publicis, usu donorum Spiritus Sancti, quibus fideles tum abundabant, necessario politia quædam, et ordo constitui, ac temporibus accommodari debuit. Huc igitur referri debent præcepta, atque ordinationes.

- (a) De usu et abusu agapes (1).
 (b) De dono linguarum et vaticiniorum (2).
 (c) De honestate cultus mulierum in Ecclesiis (3); et interdicto iisdem publice loquendi ac docendi officio (4).
 (d) De orationibus publice fundendis pro regibus, et omnibus, qui in sublimitate sunt (5).
 (e) De ministerio viduarum pro variis functionibus religionem attingentibus (6).
 (f) Dubium non est, quin de jejuniis leges statuerint apostoli, haud immemores divini effati: *venient dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc jejunabunt* (7). Similiter de vigiliis, ritu sepulturæ, celebratione paschatis, aliorumque dierum solemnium præcepta et consuetudines ab apostolica ætate et origine deinceps derivata fuisse, exploratum est.

- (1) *I. Cor. XI, a. v. 18.* — (2) *Ibid. C. XIV.* — (3) *I. Cor. XI, v. 5.*
 (4) *Ibid. XIV, v. 34.* — (5) *I. Tim. II, v. 2.* — (6) *Ibid. V, v. 9.*
 (7) *Matth. IX, v. 15.*

§. CCCXXXV. In delectu novorum ministrorum Ecclesiæ, ordinatione eorundem, statuque vitæ et morum informando apertissime exeruit se, et emicuit apostolorum singularis auctoritas et potestas. Crescebat in dies evangelica messis, quæ operarios desiderabat, ipsique paulatim deficere, ac resolvi se sentiebant: contra Ecclesiam usque ad consummationem seculi permansuram et didicerant, et vehementer optabant. Quapropter de ministris varii ordinis, atque imprimis de successoribus deligendis, ordinandis atque informandis cogitare, atque agere debebant. *Ego jam delibor, scribebat Paulus Timotheo suo, et tempus resolutionis meæ instat...*

festina ad me venire cito (1). Et princeps apostolorum, *justum arbitror, inquit, quamdiu sum in hoc tabernaculo suscitare vos in communione: certus, quod velox est depositio tabernaculi mei* (2). Tria sunt autem in hoc negotio, in quibus apostoli jus suum plenissima libertate ac potestate exercuerunt. Primum est *delectus* eorum, quos ad ecclesiastica munia promovendos judicarunt: secundum, ipsa eorundem promotio, *ordinatio*, consecratio. *Tertium* regulæ seu canones, quos delectis, et ordinatis ad vitæ munerisque informationem præscripserunt.

- (a) In deligendis ministris Ecclesiæ, pastoribus, et successoribus ipsi apostoli determinarunt qualitates, quibus ii, ut deligi possent, præditi esse debebant. *Oportet episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum... doctorem... non neophytum... oportet illum et testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt* (3). *Considerate viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu Sancto, et sapientia, quos constituamus super hoc opus* (4). De qualitate apostoli in locum Judæ suffecti supra annotavi, quod ad rem præsentem æque pertinet (5). Ex his primordiis irregularitates postea provenerunt.

(b) Promotio ad ministerium sacrum non fiebat sine sacra ceremonia ac solemnitate sacramentali, quæ in manuum impositione præmissis etiam orationibus ac jejuniis erat, et a solis apostolis, et ordinatis ab iisdem episcopis peragebatur. De viris septem a multitudine discipulorum præsentatis ad diaconatum, *hos, inquit sacer codex, statuerunt ante conspectum apostolorum, et orantes imposuerunt eis manus* (6). Si ad solam œconomiam et administrationem peculii, destinandi Diaconi erant, quemadmodum erronee quidam asseruerunt; cur tam solite desiderarunt apostoli viros plenos Spiritu Sancto et sapientia? quid præviis orationibus, ac impositione manuum fuit opus? De solemnibus electione et consecratione Pauli et Barnabæ mentio fit Act. XIII, v. 2, 3; et Tito episcopo Paulus mandat, ut constituat per civitates presbyteros (7).

(c) Canonum denique ministris Ecclesiæ præscriptorum plenæ sunt binæ Pauli epistolæ ad Timotheum, dein ea, quæ ad Titum data est. Hos ad observanda, quæ præceperat, cum potestate adstringit: *hæc tibi scribo... ut scias, quomodo oporteat te in domo Dei conversari* (8). *Formam habe sanorum verborum, quæ ex me audisti* (9). Generales vitæ morumque regulas Ecclesiæ pastoribus reliquit ipse apostolorum princeps: *pascite, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non eoacte, sed spontanee secundum Deum: neque turpis*

lucris gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in clericis, sed forma facti gregis ex animo (10).

- (1) II. Tim. IV, v. 6, 8. — (2) II. Petr. I, v. 13, 14.
 (3) I. Tim. III, v. 2, 6, 7. — (4) Act. VI, v. 3. — (5) Supra §. CCCXXXVI.
 (6) Act. VI, v. 6. — (7) Tit. I, v. 5. — (8) I. Tim. III, v. 14, 15.
 (9) II. Tim. I, v. 13. — (10) I. Petr. V, v. 2, 3.

§. CCCXXXVI. Ad officium apostolatus sine dubio pertinebat jus ecclesiasticos conventus, et velut sacra comitia celebrandi, ac de rebus Ecclesiae, et nascentibus controversiis ac turbis consulendi in medium. Istiusmodi conventus ac consultatio fiebat I. pro redintegrando apostolorum numero, atque electione Matthiae, Petro tanquam capite negotium proponente (1). II. Pro electione septem diaconorum, ac intestino dissidio sopiendo; cum Judaei Hellenistae adversus alios Judaeos conquererentur de neglectu viduarum suae nationis in distribuendis vitae subsidiis. Quo tempore munia partientes apostoli dixerunt: *nos orationi et ministerio verbi instantes erimus, cura temporalium aliis relicta* (2). Ita nimirum Ecclesia tanquam ordinatissimum corpus diversis jam tum constabat membris, non eundem actum habentibus, ad quae apte continenda opus erat compage legum, per quas sua cuique membro officia et functiones describerentur (3). Sic et Paulus declaravit: *non misit me Christus baptizare, sed evangelizare* (4). Effectus istius electionis, qua diaconi non ad solam temporalium curam destinati fuerant, ut animadversum est supra, indicatur eodem loco actorum: *et verbum Domini crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem valde: multorum etiam turba sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus gratia etc.* (5). III. Alius indicatur conventus, quando Petrus et Joannes dimissi a magistratu Judaeorum e custodia, *venerunt ad suos: et annuntiaverunt eis, quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent* (6). IV. In conventu iterum alio Petrus disceptantibus et obstrepentibus Judaeis, cur alienigenas ad gratiam fidei admisisset, facti sui rationem reddidit (7). V. Praecipuus erat conventus, qui deinceps

generalibus Ecclesiae conciliis veluti formam praebuit, in quo controversia de circumcissione et legalibus ceremoniis definita fuit. Paulo et Barnaba Antiochiae versantibus, nonnulli, qui ex Judaea venerant, *docebant fratres: quia nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non potestis salvari* (8). Cum frustra obsisterent turbis Paulus et Barnabas, Hierosolymam se contulerunt, ubi easdem controversias, quae Antiochenam exagitarunt Ecclesiam, compererunt. Ad eas finiendas convenere, quod quidem certo constat, apostoli numero quinque, scilicet SS. Petrus, Joannes, Jacobus, Paulus, Barnabas. Disquisitione facta surrexit Petrus, tanquam apostolorum atque universae Ecclesiae caput, atque ita conclusit, ut eos, qui recens ad fidem venerant, a ceremoniis legis Mosaicae eximeret. Excepit ejusdem verba S. Jacobus Hierosolymitanae urbis episcopus, eaque prophetarum testimonio confirmavit. Horum sententiam coetus universus secutus est, synodica in id edita epistola, quae per delectos legatos ad novos e gentibus, Antiochiae et provinciarum Syriae et Ciliciae fideles missa est. De hac velut prima synodo animadvertenda nonnulla videntur:

(a) Si Christus perspicue omnia ordinare ac docere voluisset, istiusmodi dubitationes ac lites nullum habiturae locum erant. At providit nempe ecclesiae promisso in perpetuum Spiritu S. Praesentis quidem haereseos falsitatem satis ostendebant tum revelatio Petro facta, tum conspicua gratia in conversos gentiles effusa, qui legem Moysi minime observabant (9); nihilominus ut Hierosolymam ad concilium ascenderet Paulus, divina revelatione est jussus (10); et in ipso concilio *magna conquisitio facta est* (11); in quem locum apposite commentatur Calmetus: « praesentia S. Spiritus, et fides » a Jesu Christo obstricta, futurum, ut ecclesiam suam nunquam » ipse deserat, non prohibent, quin diligenter omnia expendenda » sint, ne forte error subrepat. Cavendum est enim maxime, ne » Deus tentetur. Nemo ambigit, quin Apostoli et Patrum illorum » plerique Spiritu Sancto afflati fuerint: serio tamen illi curabant » omnia; rem studio ac diligentia maturan; quamquam Deus miraculorum praedicio sententiam, quam Paulus defendebat, praefere se non obscure declaraverat. Eandem regulam ecclesia in » consiliis nunquam non servavit. Ad ferendam sententiam de dog-

» mate, quantumvis certo et inconcusso, nunquam nisi post studium et examen devenit. Id obsequii veritas, id rerum religionis gravitas exigit, et veluti extorquet. »

(b) Definitio in hoc conventu facta partim ad dogmata fidei pertinebat; cum legales ceremoniæ ad salutem non necessariæ declararentur: partim ad naturalem morum honestatem de fornicatione fugienda: partim denique ad disciplinam de abstinence a sanguine, et suffocato, et ab immolatis simulacrorum. In quam rem animadvertit Augustinus: *Apostoli elegisse mihi videntur pro tempore rem facilem, et nequaquam observantibus onerosam, in qua cum Israelitis etiam gentes propter angularem illum lapidem, duos parietes in se condentem, aliquid communiter observarent... At ubi ecclesia gentium talis effecta est, ut in ea nullus Israelita carnalis appareat; quis jam hoc Christianus observat, ut turdos et minutiores aviculas non attingat, nisi quarum sanguis effusus est? aut leporem non edat, si manu a cervice percussus, nullo cruento vulnere occisus est? et qui forte pauci adhuc tangere ista formidant, a ceteris irridentur... Abrogationem dein legis Mosaicæ elegantî similitudine S. Doctor declarat, quæ pari ratione ad mutationem disciplinæ ecclesiasticæ transferri potest: sicut æger non debet reprehendere medicinalem doctrinam, si aliud illi hodie præceperit, aliud cras, prohibens etiam, quod ante præceperat; sic enim se habet sanandi ejus corporis ratio; ita genus humanum ab Adam usque in finem seculi, quamdiu corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, ægrum atque saucium non debet divinam reprehendere medicinam, si in quibusdam hoc idem, in quibusdam vero aliud prius, aliud posterius observandum esse præcepit, præsertim quia se aliud præcepturam esse promisit (1).*

(1) Act. I, v. 15. — (2) Act. VI, v. 4.

(3) Rom. XII, v. 4, 5. item I. Cor. XII, v. 22. seq.

(4) I. Cor. I, v. 17. — (5) Act. VI, v. 7, 8. — (6) Act. IV, v. 23.

(7) Act. XI, v. 2. — (8) Act. XV, v. 1. — (9) Act. X, v. 10, 45.

(10) Gal. II, v. 2. — (11) Act. XV, v. 7.

(12) S. Augustin. L. 32. c. 13, 14. contra Faustum.

§. CCCXXXVII. Temporalium quoque rerum curam non penitus nullam habuerunt apostoli, soli tamen necessitati, non cupiditati servientes; de qua re pauca videntur annotanda, hujus loci maxime propria.

(a) In itineribus suis apostoli, exemplo Christi alebantur a piis ac opulentis feminis, et ubique reperiebant promptam recens conversorum liberalitatem. Etsi autem Apostolus Paulus eodem jure non sit usus; inculcat tamen fidelibus obligationem naturalem alendi ministros Christi, et conferendi sumtus ad pias ecclesiæ functiones:

Nunquid non habemus potestatem, mulierem sororem circumducendi, sicut et ceteri Apostoli et fratres Domini? ... si nos vobis spiritualia seminavimus; magnum est, si nos carnalia vestra metamus? ... ita et Dominus ordinavit iis, qui evangelium annunciant, de evangelio vivere (1).

(b) Quantitatem congruæ sustentationis non parem esse debere in cunctis Ecclesiæ ministris, sed labori ac officio accommodandam esse, non obscure indicant Pauli verba: *qui bene præsumt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo et doctrina (2).*

(b) Curam pauperum et fidelibus diligentissime commendabant (3), et ipsi gerebant; unde Paulus in concilio Hierosolymitano, ut pauperum ne oblivisceretur, sibi a Petro, Jacobo et Joanne magnopere fuisse impositum scribit: *tantum ut pauperum memores essemus; quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere (4).*

(d) Qui illud perpetuo in ore habent ætate nostra: episcopatum esse apostolatium; hunc vero sine sacculo esse et pera secundum dictum Christi: *nolite portare sacculum, neque peram (5)*: proinde illum quoque; non satis videntur attendere, quorsum evadant argumentando, nempe ad thesim damnatam Wicleffi n. 10: *contra Scripturam sacram est, quod viri ecclesiastici habeant possessiones.* Inepte specialis missio discipulorum ante mortem Servatoris, quo ad vicinas Judææ civitates ablegati sunt, transfertur ad apostolatium post resurrectionem Domini demandatum (6): ineptius vero extraordinarium apostolatus officium cum ordinario episcopatus munere confunditur.

(1) I. Cor. IX.

(2) I. Tim. V, v. 17. Honor vitæ temporalis subsidia, commodaque denotat, uti despectus, de quo fit mentio Act. VI. subtractionem eorum, quæ ad vitam necessaria erant.

(3) I. Joan. III, v. 17, 18. Jac. II, v. 15, 16. Singularem Christi Domini sententiam, quam frustra in Evangelistis quæsieris, scripto nobis reliquit Paulus traditione acceptam: *ipse dixit: beatius est magis dare, quam accipere.* » Act. XX, v. 35.

(4) Gal. II, v. 10. Conf. II. Cor. IX, v. 6. Phil. IV, v. 18, 19.

(5) Luc. X, v. 4.

(6) In primo illo velut progymnasmate apostolatus Christus dixerat: *in viam gentium, ne abieritis, et civitates Samaritanorum ne intraveritis.* » Math. X, v. 5. Postea dixit: *euntes docete omnes gentes.* » Math. ult. Hinc ipse Dominus inquit paulo ante passionem suam: *quando misi vos sine sacculo et pera, et calceamentis; nunquid aliquid defuit vobis? at illi dixerunt: nihil.* » Dixit ergo eis, sed nunc, qui habet sacculum, tollat: *similiter et peram.* » Luc. XXII, v. 35, 36. Non eo hæc scripsi, quasi viris ecclesiasticis curam pecuniæ et annonæ commendarem; sed ut inanissimæ argutiolæ eorum, qui bonis ecclesiasticorum invident, exploderentur.

§. CCCXXXVIII. Spectata institutione et origine potestatis sacræ, itemque illius multiplici objecto, ne-

cesse est, ut finis ejusdem potestatis consideretur, qui alius non est, nisi ut Ecclesia a Christo Domino ac Servatore fundata, esset, maneretque Una, Sancta, Catholica, et Apostolica.

(a) Ad unitatem conservandam conferebant inter se Apostoli, dubiaque exorta disquirebant, ac definiabant; *ascendi*, inquit Paulus, *et contuli cum illis evangelium... ne forte in vacuum currem, aut cucurrissem* (1). Hinc perpetuæ exhortationes ad fideles, ut digne ambularent vocatione... *soliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum corpus et unus spiritus: sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma* (2). Cumque de ipso baptismo, quo in unitatem cogi debent fideles, contentiones inter Corinthios pullularent, alique dicerent: *ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephæ...* gravissimis verbis ostendit Paulus, non a ministro, sed ab eo, cujus nomine minister agit, virtutem ac vim baptismi pendere? *divisus est Christus?* interrogabat. Si divisus non est, unum est baptisma, quod Christi nomine confertur, unumque est corpus in quod baptizati coagmentantur (3). Unitas vero hæc etiam communis imperii vinculo continebatur; nam principatum, quem inter Apostolos obtinuerat Petrus, manifeste exercuit. Is enim præ aliis, cum de numero apostolorum redintegrando ageretur, in medio fratrum surrexit; in quem locum Chrysostomus exclamat: *quam est fervidus? quam agnoscit creditum a Christo gregem? quam in hoc choro princeps est? et ubique primus omnium incipit loqui* (4)? Dein vero cum impleverent Apostoli Spiritu Sancto, hominesque prodigio linguarum in stuporem darent, primus vocem levavit Petrus, annuncians pœnitentiam, fidem in Jesum Christum, ac baptismum (5). Idem occasione usus miraculi, quo claudum erexerat, repetit (6). Congregatis sacerdotibus ac scribis solus respondet Petrus præsentem Joanne (7). Ananiam et Sapphiram, cum defraudatum deponerent pretium, vehementer increpat, ac morte quodammodo punit (8). Cum iterum vocati essent apostoli in iudicium, *respondens Petrus, et apostoli dixerunt: obedire oportet Deo magis, quam hominibus* (9). Simonem Magum, cum dona divini Spiritus pretio vellet emere, Petrus sublata voce solus damnat: *pecunia tua sit tecum in perditionem, quoniam existimasti, donum Dei pecunia possideri* (10). De admittendis in Ecclesiam gentibus divina revelatio Petro primum fit, qui ejus rei rationem apostolis ac fratribus dein reddit (11). Cumque in concilio Hierosolymitano eadem moveretur quæstio, primus sententiam promittit, remque decedit, vel ante S. Jacobum ecclesiæ illius antistitem (12). Denique cum carcere detineretur ab Herode, oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo tanquam capite et pastore

communi; quod nec de Paulo, nec Jacobo, cum vincti essent, proditum comperimus (13).

(b) Doctrina apostolorum, proposita concilia, exhortatio ad tolerantiam ærumnarum, ac contemptum rerum præsentium, dein ordinatio ac functiones novorum ministrorum Ecclesiæ, aliaque omnia ita referebantur ad sanctificandos Fideles, ut Sanctorum nomine ipsi compellarentur.

(c) Exempla horum sanctorum juncta apostolicis laboribus, atque imprimis exuberans gratia divini Spiritus id effecerunt paucis annis, ut eodem prope tempore Christi Ecclesia innotesceret orbi, et dominaretur, essetque catholica. *Et quidem in omnem terram*, scribebat Paulus ad Romanos, *exivit sonus eorum* (Apostolorum), *et in fines orbis terræ verba eorum* (14). *Fides vestra annunciat in universo mundo* (15). In hunc finem usi sunt potestate eligendi, ordinandi, ac mittendi novos operarios in messem uberrimam. Atque una catholica epistolas exararunt; eodem tendebat studium componendi dissensiones, et aberrantes a sana doctrina, ad catholicam Ecclesiam reducendi.

(d) Non ignorabant apostoli, præ innumeris electos se fuisse a Deo, quorum fidei ac doctrinæ fides totius Ecclesiæ inniteretur, ac veluti superstrueretur: sacerdotii quoque sive ordinationis potestatem et honorem a se in successores deinceps derivari ac propagari debere norant, hoc est, Ecclesiam esse apostolicam, semperque fore tum ob doctrinam, tum ob sacerdotii propagationem sciebant. *Nos testes sumus*, inquebant;... *Jesum Nazarenum Deus manifestum fieri dedit non omni populo, sed testibus præordinatis a Deo, nobis, qui manducavimus, et bibimus cum illo, postquam surrexit a mortuis; et præcepit nobis prædicare populo et testificari* (16). Hinc non patiebantur, diversam uspiam et a se non provenientem doctrinam spargi: *si quis vobis evangelizaverit, præterquam id, quod accepistis, anathema sit* (17). *Si quis hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum* (18). *Vos estis cives sanctorum... superædificati super fundamentum apostolorum et prophetarum* (19). Ostendebant enim apostoli, quomodo prophetarum vaticinia in Christo expleta sint: *huic* (Christo) *omnes prophætæ testimonium perhibent* (20), ut proinde non apostolorum duntaxat, sed prophetarum etiam doctrinæ Ecclesia catholica inniteretur, eaque non tam conderetur de novo, quam perficeretur secundum rudimenta a patriarchis et prophetis posita.

(1) Gal. II, v. 2. — (2) Ephes. IV. — (3) I. Cor I, v. 13.

(4) Hom. III. in Acta. — (5) Act. II. — (6) Ib. III. — (7) Ib. IV.

(8) Ib. V. — (9) Ib. V, v. 29. — (10) Ib. VIII. — (11) Ib. X, XI.

(12) Ib. XV. — (13) Ib. XII. — (14) Rom. X, v. 18. — (15) Ib. I, v. 8.

(16) Act. X, v. 39. seq. — (17) Gal. I, v. 9.

(18) II. Joan, v. 10.

(19) Ephes. II, v. 20. — (20) Act. X, v. 43.

§. CCCXXXIX. Ad finem, quem exposuimus, et circa objecta paulo ante indicata, triplici modo versabatur collata a Christo in apostolos potestas sacra, nempe vigilando seu inspiciendo, ferendo leges, et exequendo ea, quæ pro temporum ratione videbantur necessaria; erat igitur ea potestas *inspectoria, legislatoria, executoria*.

(a) Nihil pastoralis officii magis proprium est, quam vigilare, et inspicere, quid a grege, atque in grege agatur. Hinc Petrus tanquam universalis pastor dicitur *pertransisse universos* (1). Paulus *solicitudine omnium ecclesiarum* se distineri scribit (2). Idemque et Timotheum *vigilare* jubet; eoquod futurum sit tempus, quo sanam doctrinam non sustinebunt homines, etsi omnia alia tolerant (3); et majores natu, quos ipso studio vigilantiae et inspectionis Epheso ad se evocarat, gravissimis verbis monet: *attendite vobis et universo gregi... vigilate* (4): denique præpositis Ecclesiae vel idcirco obedientiam ac subjectionem exhibendam docet, eoquod ipsi *pervigilent*, tanquam rationem reddituri pro animabus (5).

(b) Legislatoriae apostolorum potestatis exempla in epistolis eorundem, actisque a Luca conscriptis extant plurima. De legibus in concilio Hierosolymitano constitutis acute observat Chrysostomus, satis indicari ab apostolis, plura ab illis *potuisse* constitui, si expedire judicassent; additque de epistola synodica: *potuissent certe et absque literis; sed epistolam mittunt, ita, ut sit lex scripta: ... vide brevem epistolam, nihil abundans habere, neque epichemata, neque syllogismos, sed imperium* (6). Certe potestatem legislativam denotat *potestas clavium in regno caelorum*: itemque illud: *si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus*: attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit *regere* Ecclesiam Dei. *Obedite* præpositis vestris. *Increpa* illos dure... argue cum omni imperio (7).

(c) Executoria apostolorum potestas exerebatur pascendo fideles per doctrinam, sacramenta, orationes, sacrificium, exempla: dein per ordinationem novorum ministrorum, ac maxime per judicia, quæ duplicis quodammodo generis erant, civilia et criminalia, perque pœnas, ac coercionem. Si Ecclesiam non audierit, *sit tibi sicut ethnicus. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate* (8)? *In promptu habentes, ulcisci omnem inobedientiam* (9). Nota est sententia criminalis in Corinthium incestuosum (10), et in Simonem magum (11). Legem etiam judicalem præscripsit Paulus: *adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus* (12).

(1) Act. IX, v. 32. — (2) II. Cor. XI, v. 28. — (3) II. Tim. IV, v. 3, 5.

(4) Act. XX, v. 28, 31. — (5) Hebr. XIII, v. 17.
(6) Hom. XXXIII. in Acta. — (7) Tit. II, v. 15.
(8) I. Cor. IV, v. 21. — (9) II. Cor. X, v. 6. — (10) I. Cor. V, v. 5.
(11) Act. VIII, v. 20. — (12) I. Tim. V, v. 19.

CAPUT IV.

Potestas sacra a Christo instituta ad successores apostolorum ob eundem finem transiit, ut Ecclesia sit, maneatque Una, Sancta, Catholica et Apostolica.

ARGUMENTUM.

CCCXL. Uti Ecclesia, sic potestas sacra in Ecclesia durabit semper.	CCCXLIII. Ad finem, ut Ecclesia sit Una, Sancta etc.
CCCXLI. Potestas Petro data, fuit jurisdictionis supremæ, universalis, ac immediatæ.	CCCXLIV. Potestas apostolorum alia fuit extraordinaria:
CCCXLII. Talis transmissa est ad successores Petri.	CCCXLV. Alia ordinaria ad episcopos propagata.

§. CCCXL.

RELIGIONIS et Ecclesiae hostes parum curant, parumque esse curandum censent, quid de religione privatim quisque sentiat. At nempe unitati maxime adversantur, et potestati sacrae, qua in unum corpus conjunguntur omnes, et universo statui ecclesiastico, quamdiu is sacram potestatem exercet, sibi que divino concessam jure vindicat, ut per sacrum imperium tanquam commune vinculum omnia ac singula membra intra unitatem, atque unam communionem sanctam, catholicam et apostolicam constringat. Putant insani homines, efficere se posse occultis machinationibus aperta que vi, ut sacrum istuc imperium convellatur, unitas dissolvatur, status ecclesiasticus intereat. Equidem non ignoro, multos esse modos, casusque, queis civile interit imperium, ac civilis status in anarchiam abit; novi illud quoque, integras provincias a subjectione erga Ecclesiam, atque ab ecclesiastico imperio avelli posse, atque æternum pessum dari; sed ultra eos nempe limites nec